

**О. А. Гарасюк, канд. екон. наук,
А. С. Свириденко, студентка,
Криворізький національний університет**

ОСОБЛИВОСТІ РЕСУРСНОЇ ПОЛІТИКИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

У статті розглянуто структуру банківських ресурсів комерційних банків України та показники їх діяльності, а також рейтингова оцінка 20 банків України. Акцент зроблено на запропонованому автором визначенні “ресурсної політики банку” та детальній характеристиці стану ресурсної політики банків у цілому.

Ключові слова: власні ресурси, залучені ресурси, запозичені ресурси, ресурсна політика банку, капіталізація.

Постановка проблеми. Нинішній стан ринкової економіки значно впливає на виробничо-суспільну працю господарюючих суб’єктів, яка у своїй діяльності залежить від фінансово-кредитної сфери, в основі якої лежить банківська система.

Відомо, що світова фінансова криза вплинула на банківську систему України і спричинила зменшення ресурсів банку. Так у 2010 р. спостерігається низький рівень рентабельності капіталу – 32,5 %, рентабельність активів – 4,38 % та збиток у розмірі – 38 450 млн. грн. Поряд з цим доречно звернути увагу на те, що Україна зіткнулася з новою кризою, на яку вплинула фінансова криза. У результаті чого була МВФ надана зовнішня допомога в 2008 р., що становила 33,2 млрд. грн., а це свідчить про збільшення зовнішнього боргу країни. Нинішній стан зовнішнього боргу на 1 липня 2012 року становив 129 млрд. дол. США. Для того, щоб визначити борг органів грошово-кредитного регулювання, НБУ має інформацію стосовно обсягу зобов’язань МВФ та МФО. Саме за рахунок балансів кожного банку, що формує банківську систему, відображаються джерела за борговими інструментами банківського сектору, тому важливо адекватно оцінювати власні можливості щодо формування та управління ресурсами банку, які покладено в ресурсну політику кожного банку окремо [7; 14; 15].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ресурсна політика в банківській сфері полягає у вмілому управлінні ресурсами, які задають певну стратегію дій, з метою, щоб мати результативну діяльність при формуванні ресурсної бази. Дослідження ефективної ресурсної політики потребує аналізу проблеми ресурсної бази, зокрема власних, залучених та запозичених ресурсів, на основі яких здійснюється ресурсна політика

банку. Дану проблематику частково розглядали у численних дослідженнях відомі науковці, а саме: Б. Л. Луців, А. О. Тимків, А. О. Єпіфанов, І. М. Алексеєнка, Н. Бицька та інші.

Достатньо уваги приділялося дослідженню ресурсної бази, але поняття “банківські ресурси” трактувалося по-різному, проте поняттю “ресурсна політика банку” не приділялося значної уваги в економічній літературі, тому дана категорія потребує подальшого дослідження, а також є актуальною в нинішніх умовах фінансового ринку.

Мета статті. Важливим елементом даної роботи є розкриття сутності понять “банківські ресурси”, “ресурсна політика банку” та надання характеристики структурі ресурсної бази банку, а також дослідження особливості ресурсної політики банку в умовах світової фінансової кризи.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи проблему щодо ресурсної політики банку, потрібно визначати сутність термінів “політика”, “ресурс”, “ресурси банків”, “ресурсна політика банку”.

Термін “політика” бере свій початок з трактату Арістотеля “Політика”, у якому поданий аналіз управлінської діяльності давньогрецьких держав [2].

Політика в перекладі з грецької означає самоуправління міста, а надалі є мистецтвом управління державою і суспільством [5].

Слід зазначити, що єдиного визначення “політика” також не має, але існують різні підходи.

Б. О. Ярош у загальній теорії політики “Політологія” виділяє:

1. Інституційний підхід – поділ влади або її трансформації.
2. Біхевіористський підхід, в якому розглядають окремих індивідів або групу людей.
3. Структурно-функціональний, що зосереджується на внутрішньому середовищі певних елементів політичних систем [18].

М. Ф. Юрій у навчальному посібнику “Політологія” виділяє такі підходи:

1. Історичний, суть якого полягає в управлінні суспільними процесами.
2. Субстанціональний, у якому виділяється прямий зв’язок між політикою і владою.
3. Інституційний підхід – певна організація, у якій влада матеріалізується.
4. Соціологічний, у якому суспільство розглядається в цілому, що має певні інтереси, потреби.
5. Теологічний – досягнення цілей організації людського існування.

6. Консенсусний підхід – об'єднання всіх членів суспільства, коли суспільні методи вирішуються через компроміс.
7. Конфліктний підхід – вирішення суспільних проблем насильницькими методами, як боротьба панування одних над іншими [17].

Узагальнюючи вищенаведені підходи, визначають те, що політика є суцільним явищем у певній сфері, що має свою організацію та управління, яка спрямовується на досягнення певних людських потреб, цілей та інтересів. Політика взаємозалежна з економікою в цілому.

У загальному уявленні економічні ресурси є сукупністю речових та особистих факторів виробництва щодо використання їх для виготовлення товарів або надання послуг. Сутність банківських ресурсів не знайшло єдиного підходу в трактуванні різних авторів [9].

А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуленко вважають, що ресурси банку є сукупністю власного і залученого капіталу банку в результаті проведення пасивних і активно-пасивних операцій, а також коштів, що є в його розпорядженні та можуть бути використані для активних операцій [16].

А. Загородній та Г. Вознюк ототожнюють поняття “банківські ресурси” і “банківський капітал” і дають своє визначення банківського капіталу, що це є сукупність власних і залучених грошових коштів, якими оперує банк [12; 16].

М. Алексеєнко розмежовує ці два поняття і стверджує, що банківський капітал є частиною банківських ресурсів. Автори А. Мороз, М. Савлук та М. Пуховкіна даний аспект підтримують і поділяють ресурси банків на власні, залучені та запозичені [1; 12].

Слід зазначити, що у ході узагальнення тверджень стосовно банківських ресурсів, можна запропонувати таку структуру ресурсів комерційного банку щодо їх формування, яка наведена в таблиці 1 [11].

Основним джерелом, за рахунок якого функціонують та здійснюють свою діяльність банківські установи, є залучені та власні кошти, але для їх ефективної діяльності потрібно управляти і зосереджувати увагу на активних і пасивних операціях, які діють у комплексі.

Узагальнюючи вищенаведене, можна дати власне визначення ресурсної політики банку, що вона є сукупністю стратегічних цілей із врахуванням суспільних інтересів, які спрямовані та взаємозалежні від формування і стану ресурсів кожного банку окремо, що базується на нормативах капіталу та оцінці депозитів, з метою досягнення поставлених цілей, та регламентується чинним законодавством певної країни.

Таблиця 1 – Структура банківських ресурсів комерційного банку

Банківські ресурси	Складові банківських ресурсів
Власні	Статутний капітал
	Резервні фонди
	Нерозподілений прибуток
Залучені	Депозити юридичних і фізичних осіб
	Депозити в інших банках
	Цінні папери власного боргу
Запозичені	Кредити НБУ
	Кредити інших банків
	Емісія боргових зобов'язань

Дамо характеристику стосовно структури активів банків України, що наведена в таблиці 2, які впливають на ресурсну політику банків.

Загальні активи (не скориговані на резерви під активні операції) в 2010 р. значно зросли, аж на 8,68 %, а вже в 2012 р. зменшилися з 115,73 до 114,92 %. Готівкові кошти та банківські метали з 2008–2009 р. зменшилися на 0,83 %, кошти в НБУ також зменшилися, а кореспондентські рахунки, які відкриті в інших банках, збільшилися. Загальна тенденція щодо наданих кредитів у динаміці за 2007–2012 рр. зростає, але така складова як кредити, які надані фізичним особам у 2010–2012 р., значно зменшилися, така ж ситуація і з довгостроковими кредитами. Слід зазначити, що спостерігається значне нарощення кредитних ресурсів у 2010 р., що збільшилось на 306 876 порівняно з попереднім, така тенденція могла призвести до розбалансування між кредитними і депозитними операціями, тобто мати негативний фінансовий результат.

Прострочена заборгованість за 2007–2012 рр. значно збільшилася з 4 456 до 78 231, що негативно відбивається на банківській діяльності в цілому.

Загальне зменшення за кредитними ресурсами 2010–2012 рр. відбулося у зв'язку з високими ставками та високими вимогами до позичальників, також нестабільною ситуацією в економіці країни. Тому кредитний портфель банки стримують, оскільки фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання не є стабільними і достатніми, щоб отримати кредитні ресурси. Загальна ж кількість банків у 2010 р. зменшилась.

Таблиця 2 – Динаміка структури активів банків України за 2007–2012 рр.

Активи	Рік					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Активи банків</i>	340 179	599 396	926 086	880 302	942 088	1 054 280
Загальні активи (не скориговані на резерви під активні операції)	353 086	619 004	973 332	1 001 626	1 090 248	1 211 540
%	103,79	103,27	105,10	113,78	115,73	114,92
Готівкові кошти та банківські метали	11 430	18 313	20 668	21 725	26 749	27 008
%	3,36	3,06	2,23	2,47	2,84	2,56
Кошти в Національному банку України	15 280	19 120	18 768	23 337	26 190	31 310
%	4,49	3,19	2,03	2,65	2,78	2,97
Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках	18 535	26 293	40 406	51 323	67 596	78 395
%	5,45	4,39	4,36	5,83	7,18	7,44
<i>Кредити надані</i>	269 294	485 368	792 244	747 348	755 030	825 320
%	79,16	80,98	85,55	84,90	80,14	78,28
з них:						
кредити, що надані суб'єктам господарювання	167 661	276 184	472 584	474 991	508 288	580 907
кредити, надані фізичним особам	77 755	153 633	268 857	222 538	186 540	174 650
<i>Довгострокові кредити</i>	157 224	291 963	507 715	441 778	420 061	426 430
%	46,22	48,71	54,82	50,18	44,59	40,45
з них: довгострокові кредити суб'єктам господарювання	90 576	156 355	266 204	244 412	262 199	290 348
Прострочена заборгованість за кредитами	4 456	6 357	18 015	69 935	84 851	79 292
Вкладення в цінні папери	14 466	28 693	40 610	39 335	83 559	87 719
Резерви під активні операції банків	13 289	20 188	48 409	122 433	148 839	157 907
% виконання формування резерву	100,1	100,04	100,1	100,05	100,01	100,00
з них: резерв на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями	12 246	18 477	44 502	99 238	112 965	118 941

Джерело: складено на основі [14].

Отже, щоб мати загальне уявлення про тенденції в банківській системі України, потрібно також розглядати ситуацію і з пасивними операціями банків, що відображені в таблиці 3.

Таблиця 3 – Динаміка структури пасивів банків України за 2007–2012 рр.

Пасиви	Рік					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Пасиви, усього</i>	340 179	599 396	926 086	880 302	942 088	1054280
<i>Капітал</i>	42 566	69 578	119 263	115 175	137 725	155 487
з нього: сплачений зареєстрований статутний капітал	26 266	42 873	82 454	119 189	145 857	171 865
%	61,71	61,62	69,14	103,49	105,90	110,53
Частка капіталу у пасивах	12,5	11,6	12,9	13,1	14,6	14,7
<i>Зобов'язання банків</i>	297 613	529 818	806 823	765 127	804 363	898 793
з них: кошти суб'єктів господарювання	76 898	111 995	143 928	115 204	144 038	186 213
%	25,84	21,14	17,84	15,06	17,91	20,72
з них: строкові кошти суб'єктів господарювання	37 675	54 189	73 352	50 511	55 276	74 239
%	12,66	10,23	9,09	6,60	6,87	8,26
кошти фізичних осіб	106 078	163 482	213 219	210 006	270 733	306 205
%	35,64	30,86	26,43	27,45	33,66	34,07
з них: строкові кошти фізичних осіб	81 850	125 625	175 142	155 201	206 630	237 438
%	27,50	23,71	21,71	20,28	25,69	26,42

Джерело: складено на основі [14].

Динаміка капіталу за 2007–2012 рр. нарощується незначною частиною, так у 2007 р. становить 42 566, у 2012 р. – 155 487, а в 2010 р. даний показник зменшується. Така тенденція свідчить про те, що капітал збільшується за рахунок зареєстрованого статутного капіталу. На цей показник міг вплинути фактор зміни статутного капіталу, а також капіталізація капіталу банку.

Зобов'язання банків також нарощуються повільно, цей показник у 2007 р. становить 297 613, а в 2012 р. – 898 793. Кошти суб'єктів господарювання відповідно до зобов'язань коливаються в межах 25,84–20,72 % і найбільшими є в 2010 р. – 15,06 %.

Така ситуація показує недовіру клієнтів до банківських установ, що характеризується загальним зменшенням попиту на їх послуги, оскільки протягом 2008–2009 рр. відбувалась світова фінансова криза, яка і не оминула банківську систему.

Нарощення обсягів заощаджень у 2011 р. свідчить про відновлення довіри клієнтів банківських установ України.

Слід зазначити, що 15 лютого 2011 р. був прийнятий закон України “про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків”, згідно з цим законом НБУ має право отримувати та перевіряти дані про фінансовий стан і ділову репутацію засновників і власників банку. Це свідчить про посилення і регулювання НБУ щодо діяльності банків, що, у свою чергу, призводить до збільшення у 2011–2012 р. довіри клієнтів. Статутний капітал, згідно з законом, був підвищений з 75 до 120 млн. грн. [15].

Спостерігається також тенденція капіталізації комерційних банків. У сучасних умовах капіталізація комерційних банків є головним фактором підвищення ефективності політики банку в цілому, що має 5 позицій: реінвестування прибутку, додаткові внески власників, залучення інвесторів, об'єднання банків, реінвестування коштів держбюджету [6].

Актуальною є тенденція щодо капіталізації коштів за рахунок залучення інвесторів.

В Україні з 2007 до 2012 р. кількість банків, які функціонують на іноземному капіталі, зростають із 35 до 55. Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків зростає з 27,6 до 39,0 протягом 2007–2012 рр. Подальше збільшення частки іноземного капіталу може призвести до негативного впливу на банківську систему в цілому, тому що зростатиме заборгованість, зокрема зовнішній борг. Спостерігатиметься занепад НБУ, а також втрати його основного завдання щодо грошово-кредитної політики, її контролю [8].

Слід зазначити, що в банківській системі України більша частка іноземного капіталу на 2011 р. належить Росії – 19 %, Кіпру – 14 %, Нідерландам – 12 %, Австрії – 9 %, Німеччині – 8 % і Франції – 7 % [10].

Для більш повної ситуації стану ресурсної політики банку, що сформувалася на фінансовому ринку України, доцільно провести аналіз діяльності 20 найкращих банків України (“ПриватБанк”, “Укрексімбанк”, “Ощадбанк”, “Райффайзен Банк Аваль”, “Укрсоцбанк”, “Промінвестбанк”, “ВТБ Банк”, “ПУМБ”, “УкрСиббанк”, “Альфа-Банк”, “Надра”, “Дельта Банк”, “ОТП Банк”, “Банк “Фінанси та кредит”, “Брокбізнесбанк”, “Укргазбанк”, “Сбербанк Росії”, “Кредитпромбанк”, “ІНГ Банк Україна”, “Банк Форум”) за такими рейтинговими показниками, як: активи, власний капітал, готівкові кошти, депозити, зобов'язання,

кредити та прибуток (збиток). За даним рейтингом розкриється особливість ресурсної політики банку в умовах світової кризи [4].

Аналіз рейтингової оцінки активів банків України за 2007–2012 рр. вказує на повільне нарощування активів. Так, серед 20 аналізованих банків, активи збільшуються в динаміці в таких банках: “ПриватБанк”, “Укрексімбанк”, “Промінвестбанк”, “ВТБ Банк”, “Дельта Банк”, “Сбербанк Росії”.

Слід відмітити, що серед найкращих банків із досліджуваних за активами, значний вплив на ресурсну політику мають банки Росії.

Найбільша частка активів за станом на 2012 р. зосереджена в банках “ПриватБанк”, “Укрексімбанк”, “Ощадбанк”, поряд з цим доцільно розглядати становище банків за власним капіталом.

Рейтингова оцінка банків України за власним капіталом протягом 2007–2012 рр. показала, що лише “ПриватБанк”, “Укрексімбанк”, “Ощадбанк” є лідерами за даним показником.

Такий розвиток вказує на те, що банківська система може знаходитися на межі кризового стану, але в 2012 р. цей показник майже в усіх банках підвищується, що вказує на впровадження ефективної капіталізації та інших дій, що пов’язані зі зростанням власного капіталу.

Рейтингова оцінка за обсягом грошових коштів протягом 2007–2012 рр. дозволила з’ясувати, що найбільшим даний показник є в банках “ПриватБанк”, “Альфа-банк”, “Райффайзен Банк Аваль”. Даний показник вказує на те, що ці готівкові кошти можна спрямувати на розвиток банківської установи або вкладати в прибуткову діяльність. Також даний показник показує на ефективність банківських операцій.

Рейтингова оцінка банків України за депозитними операціями протягом 2007–2012 рр. показала, що найбільшого значення досягли такі банки: “ПриватБанк”, “Укрексімбанк”, “Ощадбанк”, “Райффайзен Банк Аваль”. Даний показник є стабільним протягом 2007–2012 рр. в “ІНГ Банк Україна”. В усіх інших банках даний показник постійно коливається. Слід відмітити, що значний попит на зазначений вид операцій на фінансовому ринку протягом 2007–2012 рр. займають такі банки: “ПриватБанк”, “Укрексімбанк”, “Ощадбанк”, “Райффайзен Банк Аваль”, “Промінвестбанк”, “УкрСиббанк”.

Рейтингова оцінка банків України за зобов’язаннями протягом 2007–2012 рр. свідчить про те, що серед 20 досліджуваних банків даний показник є високим у таких банках: “ПриватБанк”, “Укрексімбанк”, “Ощадбанк”, “Райффайзен Банк Аваль”, “УкрСиббанк”.

Рейтингова оцінка банків України за фінансовими результатами протягом 2007–2012 рр. свідчить про те, що прибутковість мають такі банки: “ПриватБанк”, “Укрексімбанк”, “Ощадбанк”, “Укрсоцбанк”, “Дельта Банк”, “Брокбізнесбанк”, “ІНГ Банк Україна”.

Аналіз показав, що серед 20 розглянутих банків, найкращими за своєю діяльністю і ресурсною структурою є 7 банків, а саме: “Приват-Банк”, “Укрексімбанк”, “Ощадбанк”, “Укрсоцбанк”, “Дельта Банк”, “Брокбізнесбанк”, “ІНГ Банк Україна”; 13 банків мають заборгованість, з яких 5 банків лише в 2010 р. – “Райффайзен Банк Аваль”, “ПУМБ”, “Альфа Банк”, “Надра Банк”, “ОТП Банк”, у 2011 р. – “ВТБ Банк”, “Сбербанк Росії”, “Промінвестбанк”, а також банки, які мають збиток з 2010 до 2012 р. – “Банк Форум”, “Кредитпромбанк”, “Укргазбанк”, “Фінанси та кредит”, “УкрСиббанк”.

Функціонування кожного окремого банку становить загальні тенденції банківської системи України. За наведеними даними можна відмітити, що серед 20 розглянутих банків, лише 7 відповідають вимогам НБУ, це свідчить про кризовий стан у даній сфері, тому доцільно проводити ефективну ресурсну політику банків. Оцінка рейтингових показників 20 банків України показала реальний стан даної сфери, на які вплинули певні фактори.

Однією з причин погіршення якості, зменшення обсягу кредитного портфеля можна вважати погіршення фінансового стану клієнтів банку, проблеми з довгостроковою ліквідністю, заборона на кредити в іноземній валюті, якщо клієнти не мають власної валютної виручки, та зовнішні чинники, які впливають на внутрішній розвиток України [3].

Висновки. Отже, у ході проведеного дослідження можна зробити висновок:

1. Ресурсна політика банку, як економічна категорія, не подається, тому пропонується власне визначення: ресурсна політика банку – це сукупність стратегічних цілей із врахуванням суспільних інтересів, які спрямовані та взаємозалежні від формування і стану ресурсів кожного банку окремо, що базується на нормативах капіталу та оцінці депозитів з метою досягнення поставлених цілей і регламентується чинним законодавством певної країни.

2. Складовою ресурсної політики банку є ресурси банку, що мають свою структуру: власні, залучені та запозичені ресурси.

3. Аналіз банківської системи України протягом 2007–2012 рр. показує, що 2010 р. за всіма показниками є не ефективним, характеризується розбалансованістю депозитних і кредитних операцій, які призводять до негативних результатів банків у цілому, також спостерігається зменшення капіталу і його нарощення, в основному це відбувається за рахунок капіталізації. В основі капіталізації головним є залучення інвесторів, найбільша частка іноземного капіталу припадає на Росію, 19 %.

4. Основні показники, що характеризують банківську діяльність в Україні за 2007–2012 рр. свідчать про можливі втрати мобільного управління активами, підвищення ризиковості банківських операцій, зниження ефективності управління, що, у свою чергу, впливає на ліквідність банків України.

5. Рейтингова оцінка банків України за 2007–2012 рр. підтверджує проблематику банківській системі України. На фінансовому ринку лідером є “ПриватБанк”, його показники за всіма категоріями оцінки найкращі протягом 6 років. Серед 20 розглянутих банків України, які досліджувалися, виявлено 7 найкращих за своєю діяльністю, 13 банків у сукупності мали заборгованість, тобто збиток протягом 2007–2012 рр.

Отже, проведений аналіз свідчить про те, що ресурсна політика банків зазнала певних змін, як у законодавстві, так і в наявній ресурсній структурі. Особливість зумовлюється тим, що банки протягом 2007–2012 рр. значно залучають депозити юридичних та фізичних осіб, уповільнюють надання кредитних ресурсів через нестабільну діяльність суб’єктів господарювання та намагаються наростити власні ресурси за рахунок інвесторів та інших заходів. Все це пов’язано з нестачею власних ресурсів банків, і така тенденція спричиняє неефективну діяльність банківської системи в цілому, що призводить до негативних наслідків, тому доцільно формувати та впроваджувати ефективні заходи щодо управління ресурсної політики банку.

Список літератури

1. Алексеенко М. Д. Капітал банку: питання теорії і практики / М. Д. Алексеенко : [монографія]. – К. : КНЕУ. – 2002. – 276 с.
2. Арістотель. Політика / Арістотель ; [переклав з давньогрецької О. Кислюк]. – К., 2000. – 239 с.
3. Банк // Крупный бизнес. – Газета: Комерсантъ. – 12.07.2012. – № 11.
4. Банківська статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : bankografo.com/analiz-banku/bankivska-statystyka.
5. Брегеда А. Ю. Політологія : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А. Ю. Брегеда. – К. : КНЕУ, 1999. – 108 с.
6. Воробйова О. І. Напрями підвищення капіталізації банків / О. І. Воробйова // Теория управления – экономика и управление. – 2010. – №1. – 64 с.
7. Державний борг України виріс на 40 % [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/ukrayina/derzhavnii-borg-ukrayini-viris-na-40.html>.
8. Домінова І. В. Вплив іноземного капіталу на розвиток банківської системи України / І. В. Домінова, С. В. Запорожець // Ефективні механізми інноваційного розвитку банківської системи України. – 2012.
9. Економічна енциклопедія : у трьох томах. Т. 1. / ред.кол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Академія, 2000. – 864 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukr.vipreshebnik.ru.

10. Іроденко Н. В. Вплив іноземного капіталу на вітчизняний банківський сектор / Н. В. Іроденко, І. В. Барилюк // Ефективні механізми інноваційного розвитку банківської системи України. – 2012.
11. Коваленко О. К. Банківські операції [Електронний ресурс] / О. К.Коваленко. – Режим доступу : <http://chitalka.net.ua/zmist/106.html>.
12. Луців Б. Особливості ресурсного забезпечення комерційних банків України / Б. Луців, О. Заславська // Теоретичні та практичні аспекти вдосконалення фінансово-кредитного механізму. – Вісник ТНЕУ. – №2. – 2012.
13. Методичні рекомендації до статистики зовнішнього боргу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
14. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
15. Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків : Закон України № 3024-IV від 15.02.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3024-17>.
16. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1 072 с.
17. Юрій М. Ф. Політологія : навч. посібник / М. Ф. Юрій. – К. : Дакор. КНТ. – 2006. – 416 с.
18. Ярош Б. О. Загальна теорія політики: навч. посібник для студентів спеціальності “Політологія” : вищ. навч. заклад. / Б. О Ярош ; Волин. держ. інституту ім. Лесі Українки. – Луцьк : Весна Волин. держ. інституту ім. Лесі Українки. – 2005, – 240 с.

Отримано 30.07.2013

Summary

The article deals with the structure of banking resources of commercial banks in Ukraine and performance indicators and rating score 20 banks in Ukraine. Emphasis is placed on identifying proposed by the authors' resource policy bank and detailed characterization of resource policy banks in general.

Гарасюк О. А. Особливості ресурсної політики комерційних банків України / О. А. Гарасюк, А. С. Свидиренко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / ДВНЗ «УАБС НБУ». – Суми, 2013. – Вип.37. – С. 65-75.